

ИНСТРУМЕНТИ И СХЕМИ ЗА ОЦЕНКА НА ИНТЕГРАЦИОННИ ПОЛИТИКИ – ЕВРОПЕЙСКИ ОПИТ

Доц.д-р Соня Чипева

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския съюз чрез Европейския фонд за интеграция на граждани на трети държави

Икономическата, политическата и културната глобализация в световен мащаб и коренните промени в характера на миграционните процеси през последните години поставят на дневен ред все по-категорично проблемите, свързани с интеграцията на имигрантите.

Едни от най-привлекателните дестинации за емигрантите в Европа през последните години са Германия, Испания, Италия, Австрия и Португалия. Поради големите имигрантски потоци към тези страни предимно от по-бедни държави извън ЕС или от държави - нови членки на Общността, в тях има устойчива тенденция към прилагане на интензивни и разнообразни интеграционни политики относно имигранти, включително и към граждани на трети държави.

За формиране на бъдещите цели на интеграционната политика и мероприятия за тяхното постигане по отношение интеграцията на ГТД е много важно да се оценява степента на постигане на вече заложените цели на интеграционните политики, както и ефекта от проведените мерки по интеграция.

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския съюз чрез Европейския фонд за интеграция на граждани на трети държави

Направления на прилаганите схеми и индикатори за оценка на постигнатите цели на интеграционните политики и ефектите от прилаганите мерки

- **Регулаторна рамка на миграцията.** Степента на нормативно уреждане на приема на имигранти от трети държави е важен показател за отношението на приемащата страна към необходимостта от интеграция на тези хора.
- **Участие на имигрантите на трудовия пазар.** Заетостта представлява ключов фактор за социалното включване на имигрантите в приемащото общество, а участието им на трудовия пазар се отразява върху икономическото и социалното развитие на съответната страна.
- **Участие в образователната система.** Образователната система е едно от местата, където присъствието на имигранти се усеща най-осезаемо. Включването на ГТД и предимно техните деца, както и други членове на семействата им, в образователната система на съответната страна е важен индикатор за стремежа на имигрантите към интегриране в приемащото общество.
- **Участие в жилищната политика.** Важен показател за степента на интегриране на имигрантите в приемащото общество е стремежа за придобиване на недвижима собственост (жилища или производствени площи).

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския съюз чрез Европейския фонд за интеграция на граждани на трети държави

Регулаторна рамка на миграцията

Във връзка с регулиране на миграционните процеси в ЕС, в почти всички държави-членки ежегодно се проследява:

- ❖ общият брой на имигрантите в страната
- ❖ възрастова структура на имигрантите в страната
- ❖ Съотношението на имигрантите по пол

Наличието на значителен брой ГТД в Испания, Италия и Португалия налага и проучване на процесите на раждаемост и смъртност сред тях.

В голяма част от държавите-членки се правят регулярни проучвания относно

- ❖ страните на произход на имигрантските потоци
- ❖ етническа принадлежност на имигрантите.

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския съюз чрез Европейския фонд за интеграция на граждани на трети държави

Трудова интеграция на имигрантите

ГЕРМАНИЯ

В областта на трудовата интеграция в Германия измерват:

- ❖ делът на безработните сред имигрантското население
- ❖ участие на имигрантското население на пазара на труда.

В страната, която води активна политика за включване на имигрантите в пазара на труда, се отчита също:

- ❖ ефективността на програмите за професионално обучение
- ❖ ефективността на услугите на Федерална агенция по заетостта.

ЧЕХИЯ

В областта на трудовата интеграция в страната измерват:

- ❖ делът на безработните сред имигрантското население
- ❖ участие на имигрантското население на пазара на труда.

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския съюз чрез Европейския фонд за интеграция на граждани на трети държави

Трудова интеграция на имигрантите

ИСПАНИЯ

Проучването на Националният статистически институт в Испания, в рамките на регулярното изучаване на активното население, осигурява данни за заетостта сред имигрантите в страната, посредством следните измерители:

- ❖ брой на икономически активното население;
- ❖ коефициент на икономически активното население;
- ❖ брой заети на пълен работен ден;
- ❖ брой на осигурените лица;
- ❖ брой безработни.

Данните позволяват да се оцени състоянието и да се проследят някои тенденции, свързани с динамиката на икономически активните лица - имигранти, участието им в осигурителната система на страната, както и броя на безработните и получаващите обезщетения за това.

В страната също се събират данни за икономическите сектори, в които са заети имигранти.

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския съюз чрез Европейския фонд за интеграция на граждани на трети държави

Трудова интеграция на имигрантите

ИТАЛИЯ

Националният съвет за икономика и заетост в страната (Consiglio Nazionale dell' Economia e del Lavoro - CNEL) разработва и прилага система от ключови индикатори, които представят интегрирането на мигрантите в различни аспекти. Основните индикатори включват:

- ❖ разпространение на миграцията;
- ❖ динамика в равнището на миграцията;
- ❖ продължителност на пребиваване;
- ❖ навлизане на нови миграционни потоци;
- ❖ съвместителство на различни нации в рамките на един регион;
- ❖ национална хетерогенност - в две степени, изразени като отношение на броя имигранти съответно в най-многобройната и най-малобройната група към общия брой на населението;
- ❖ религиозни различия;
- ❖ потенциална заетост;
- ❖ ефективна заетост;
- ❖ устойчивост на пазара на труда;
- ❖ предприемачество;
- ❖ трудови злоупотреби.

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския съюз чрез Европейския фонд за интеграция на граждани на трети държави

Трудова интеграция на имигрантите

Индикаторите се структурират в 4 групи:

- ❖ поляризация;
- ❖ културен индекс;
- ❖ социална стабилност
- ❖ трудова интеграция.

Тези групи формират т. нар. CNEI индекс, който разкрива регионалната хетерогенност на страната. Според индекса, Италия е разделена на три области на интеграция:

- *над средно равнище* - Ломбардия, Венето, Емилия Романа, Тоскана, ПиEMONTE, Марче и Фриули Венеция Джулия;
- *близко до средно равнище* - Лацио, Трентино Алто Адиге, Лигурия, Кампания, Сардиния, Абрузо и Калабрия;
- *под средно равнище* - Умбрия, Вале д'Аоста, Сицилия, Молизе, Базиликата и Пулия. и по-пълната интеграция в северната част на Италия. Такава хетерогенност се наблюдава и вътре в самите региони.

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския съюз чрез Европейския фонд за интеграция на граждани на трети държави

Участие в образователната система

Участието на ГТД в образователната система има ключово значение за успешната им интеграция.

В повечето държави-членки се проследява участието на имигрантите във всички нива на образователната система.

В Германия, Австрия и Чехия се проследява участието на децата на имигранти в предучилищното образование, което се възприема като важно за процеса на акултурация и придобиване на езикови умения.

Министерство на образованието и науката в *Испания* събира ежегодно данни за чуждестранните ученици в страната, вкл. и деца на ГТД. Наред с данни за техния брой и демографска структура, се събира информация за структурата им по зона на предишното им обучение.

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския съюз чрез Европейския фонд за интеграция на граждани на трети държави

Интеграция в областта на жилищната политика

В областта на жилищните условия, държавите-членки отчитат най-вече:

- ❖ степента на собственост сред имигрантското население;
- ❖ разходите за издръжка на жилищата
- ❖ качество на жилищните условия, измервано чрез жилищната площ, полагаща се на всеки член на домакинството.

В *Германия, Австрия и Чехия* наблюдават броя на имигрантите, които живеят в квартали с преобладаващо имигрантско население. Това е важен индикатор за степента на жилищна сегрегация сред тези общности.

През 2001г. в *Испания* е проведено преброяване на населението и жилищата и са предоставени данни за притежаваната собственост от имигранти. Изследвана е структурата на жилищата, обитавани от имигранти, според:

- ❖ притежанието им (собствени или под наем);
- ❖ големината им;
- ❖ броя на обитаваните стаи.

Също така са събрани данни за начина на изплащане на тези жилища - дали са закупени с помощта на кредити, които се изплащат.

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския съюз чрез Европейския фонд за интеграция на граждани на трети държави

Отношение на приемащото общество

Въпреки, че основните Европейски принципи за интеграция подчертават, че интеграцията е „двустранен процес“ в който участват както имигрантите, така и националните мнозинства, държавите-членки не полагат достатъчно усилия за измерване на нагласите на приемащото общество спрямо имигрантите в страната. Межкултурният диалог, който насърчава взаимната приемственост и толерантност между мигрантите и местното население и подпомага процесите на интеграция и акултурация, за сега е пренебрегнат в системите на мониторинг на интеграцията.

В *Германия* измерват участието на имигрантите в медиите и процента от време за излъчване на межкултурно медийно съдържание - фактори, които имат пряко влияние върху обществените възприятия спрямо имигрантите.

В *Испания* за оценка на ефектите от интеграционите мерки, провеждани в страната, върху степента на възприемане на имиграцията от страна на испанското общество се провеждат регулярни проучвания на Центъра за социологически изследвания.

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския съюз чрез Европейския фонд за интеграция на граждани на трети държави

Източници на информация

По отношение на източниците на информация на националните индикатори, в почти всички държави-членки водеща роля играе **националната статистика**.

Това вероятно се дължи на опитите на страните да оптимизират разходите за проследяване на ефекта от интеграционните политики, като използват данни от редовни статистически изследвания, или изследвания, провеждани в рамките на международни ангажменти.

В голяма част от страните се наблюдава и значително ползване на национални изследвания по отношение интеграцията на ГТД, което е знак за относително развита система за мониторинг, в която се влагат необходимите ресурси.

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския съюз чрез Европейския фонд за интеграция на граждани на трети държави

Заклучение

Като заключение може да кажем, че най-сериозни усилия за измерване на постигнатите цели в областта на интеграцията се прави в *социалната и икономическа области* и в частност - в *политиките за образователна и трудова интеграция*.

За мониторинг на изпълнението на заложените цели държавите-членки използват най-вече *индикатори за резултат или за въздействие спрямо по-обща цели*. Повечето държави, с малки изключения като Литва например, се въздържат от използването на индикатори за вложен ресурс. Според доклад на Групата за миграционни политики изготвен за Европейския парламент, отчитането на вложен ресурс и разработени политики най-често се избягва както от държавните институции, така и от неправителствените организации. Що се отнася до държавните институции, те не биха желали да дават повод и ресурс за стриктно наблюдение. От друга страна НПО смятат, че отчитането на мерки и ресурси е формалистичен подход, който не позволява да се измери ефекта върху интеграцията.

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския съюз чрез Европейския фонд за интеграция на граждани на трети държави

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския съюз чрез Европейския фонд за интеграция на граждани на трети държави